Stuk **12** (1996-1997) – Nr. 1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

30 oktober 1996

ADVIES

– van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen –

over het begrotingsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap

Brussel, 12 juli 1996
/38/EP/dp/07/10/01

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
VAN VLAANDEREN

Aan Mevr. W. DEMEESTER - DE MEYER
Vlaams minister van Financiën, Begroting
en Gezondheidsbeleid
Koolstraat 35, 3de en 4de verd.

1000 BRUSSEL

Ons kenmerk:

Uw kenmerk:

Mevrouw de Minister,

Betreft : advies van de SERV over het begrotingsbeleid van de Vlaamse gemeenschap.

Op 10 juli 1996 hebben wij U reeds een "rapport van de SERV over het begrotingsbeleid van de Vlaamse gemeenschap vanaf 1997" toegestuurd.
Over het eigenlijke advies hebben de sociale partners echter geen consensus bereikt. Een begrotingsadvies, overeenkomstig artikel 8 van het decreet op de SERV kon dus niet geformuleerd worden.
U vindt hierna de standpunten van de organisaties.

De vertegenwoordigers van het VEV en het NCMV hebben volgend standpunt ingenomen.

1. VERKENNING VAN HET TOEKOMSTIG BEGROTINGSBELEID

- De Vlaamse regering heeft in de loop van 1993 een eigen begrotingsnorm, de zogenaamde "Meesternorm", goedgekeurd. De basisdoelstelling van deze norm is schuldstabilisatie, in die zin dat vanaf 2010 de schuld in procent van de middelen stabiliseert zodat er geen rentesneeuwbal kan rollen.
  Deze Vlaamse regering heeft in het Regeerakkoord aan deze Meesternorm een strengere, intermediaire doelstelling toegevoegd, nl. de begroting 1998 moet in evenwicht zijn.
  De belangrijkste resultaten van deze tussentijdse begrotingsnormering zijn :
  - in 1998 is het Vlaams begrotingsdeficit 0. Daarna wordt een overschot opgebouwd, m.a.w. de schuld daalt in nominale bedragen van 350 mld Bfr. nu naar 200 mld Bfr. in 2010;

- de schuldratio, d.i. de schuld in procent van de middelen, daalt van 65 procent nu naar 22 procent in 2010. Met deze schuldgraad voldoet Vlaanderen aan de Maastrichtnorm: de beleidsbrief van de minister van begroting geeft aan dat een Vlaamse schuld van 40 procent van de middelen conform is met de Maastricht-schuldratio van 60 procent van het BBP[1]. Vooruitberekeningen geven aan dat bij behoud van de schuldnormering Vlaanderen de 40%-grens zou bereiken in 2003;
- tot en met 1998 kan de reële groei van de beleidskredieten maximaal 1,32% per jaar bedragen (+ 20 mld Bfr. nominaal per jaar). Vanaf 1999 tot en met 2010 wordt conform met de begrotingsnorm een jaarlijkse, reële groei van 1,75% mogelijk.

- Door zijn strak begrotingsbeleid levert Vlaanderen ook een belangrijke bijdrage tot de sanering van de globale overheidsfinanciën, en tot de deelname van België aan de EMU. Zo heeft Vlaanderen het overgrote deel van de bijkomende middelen van het Sint-Michielsakkoord aangewend voor schuldafbouw, en niet voor nieuwe uitgaven. Met de huidige begrotingsnorm zal dit ook in de toekomst worden doorgetrokken.
  Van de Sint-Michielsgelden voor Vlaanderen (91,5 mld Bfr. in de periode '92-'99) wordt nauwelijks 10 mld Bfr. aangewend voor uitgaven, en wordt bijna 82 mld Bfr. gebruikt voor schuldafbouw. Indien Vlaanderen deze 82 mld Bfr. niet zou besparen dan zou de federale overheid dit zelf moeten compenseren. De andere gewesten sparen deze bijkomende Sint-Michielsgelden niet. Deze verhoogde Vlaamse saneringsinspanning heeft als voordeel dat de Vlaamse schuldaangroei gedrukt wordt, minder intrestlasten moeten worden betaald en met volle respect voor de begrotingsnorm de toekomstige beleidsruimte groter wordt.

2. DE UITGAVENDYNAMIEK BIJ ONGEWIJZIGD BELEID[2]

- Bij ongewijzigd beleid wordt tegenover de begrotingsnorm "begroting 1998 in evenwicht" een normoverschrijding vastgesteld met 4,9 mld Bfr. in 1997 en 4,2 mld Bfr. in 1998. Er zijn dus saneringsmaatregelen nodig.

- De kredieten voor het economisch ondersteuningsbeleid - d.i. het budget economie, wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit, infrastructuurinvesteringen in verkeer en vervoer - nemen verder af, niettegenstaande de inhaaloperatie voor wetenschappelijk onderzoek. In procent van de beleidskredieten zal het gewicht deze rubrieken bij ongewijzigd beleid dalen van 9,5 procent in 1996 naar 9,2 procent in 1999 en 8,8 procent in 2006. In 1990 was dit nog 13,5 procent. Dit zou betekenen dat in de periode 1990-1999, waarin de beleidskredieten met 180 mld Bfr. zijn toegenomen niet

---

[1] W. Demeester, Vlaanderen naar een begroting in evenwicht, Beleidsprioriteiten 1995-1999, december 1995, p. 26.

[2] Ongewijzigd beleid wordt in principe gelijkgesteld met reële nulgroei. Uitzonderingen op deze regel zijn bijvoorbeeld de kredieten voorzien voor het Vlaams werkgelegenheidsakkoord, de inhaaloperatie voor O&O, het sociaal impulsfonds en het Aquafin-programma.

1 bijkomende frank naar deze drie bestedingscategorieën zou zijn gegaan. De budgetten onderwijs en welzijn blijven - net als in het verleden - zonder hervormingen een relatief sterke groei kennen.

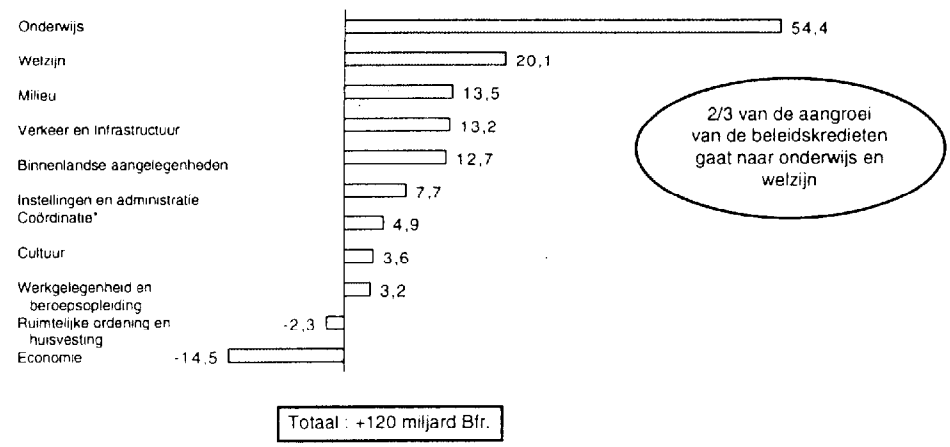
Grafiek 1

De toename van de beleidskredieten in de Vlaamse begroting wordt voor 2/3 ingenomen door onderwijs en welzijn. Procentueel zijn welzijn en milieu de sterkste groeiers.

VLAAMSE BEGROTING

BELEIDSKREDIETEN,STIJGERS EN DALERS, 1991-1996

In miljard Bfr.

Totaal : +120 miljard Bfr.

* O.m. externe betrekkingen en deel van wetenschapsbeleid.

** O.m. algemeen economisch beleid (3 mld Bfr. in 1996, expansiesteun (7,3 mld Bfr.) en middenstandsvorming (1,8 mld Bfr.)).

Bron : VEV-Studiedienst; Serv, De begroting 1996 : een evaluatie.

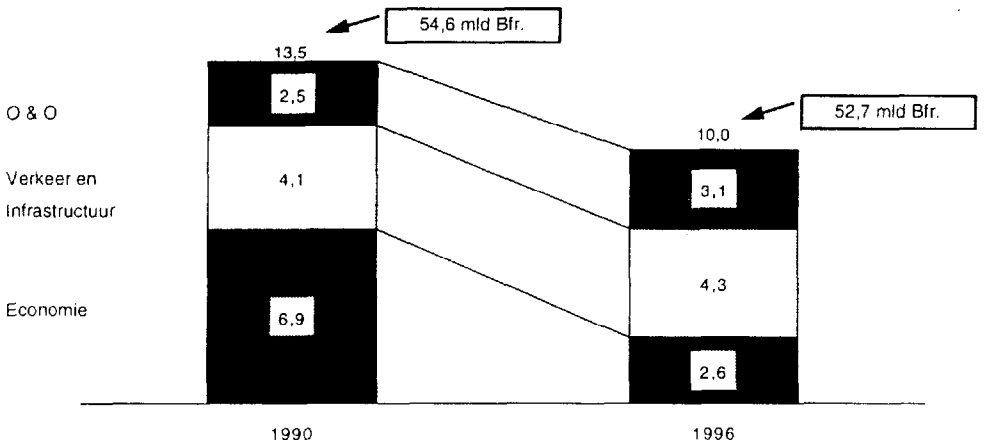
Grafiek 2

Niet één frank van de aangroei van de beleidskredieten is per saldo naar economieversterkende uitgaven gegaan. Het aandeel van deze uitgaven is in procent van de totale beleidskredieten gedaald van 13,5 procent in 1990 naar 10 procent in 1996.

VLAAMSE BEGROTING

ECONOMIEVERSTERKENDE UITGAVEN*, 1990-1996

In % van globale beleidskredieten

* Economie (machtigingen), investeringen in verkeer en infrastructuur en overheidsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling.

Bron : VEV-Studiedienst; Serv, De begroting 1996 : een evaluatie.

- Zelfs zonder eventueel nieuw af te sluiten CAO's daalt het aandeel van de lonen in de beleidskredieten niet. De personeelskosten evolueren van 56,6 procent van de beleidskredieten in 1996 naar 56,2 procent in 1999 en 58,0 procent in 2006. Indien evenwel een CAO wordt gesloten voor drie jaar met een jaarlijkse loonkoststijging met 1 procent zou het aandeel in 1999 reeds 57,2 procent (+6,5 mld) en in 2006 59,2 procent van de beleidskredieten bedragen.

- De financiering van het milieubeleid stelt de Vlaamse begroting voor bijkomende uitdagingen. Bij ongewijzigd beleid wordt in 1997 een bijkomende druk op de begroting verwacht van 2,5 mld Bfr., voornamelijk het gevolg van de Aquafin-factuur. Naar de toekomst toe wordt de druk nog groter : de totale uitgaven voor het Aquafin-programma ten laste van het Mina-fonds zouden stijgen van 8,9 mld in 1996 naar 12,6 mld in 1999 en 17,2 mld in 2006.

Conclusies

1. *Vlaanderen wil in 1998 een begroting in evenwicht afsluiten. Vlaanderen levert met zijn orthodox begrotingsbeleid een belangrijke bijdrage tot de sanering van de globale overheidsfinanciën, wat belangrijk is voor de EMU-deelname van België.*

2. *Bij ongewijzigd beleid is er een overschrijding van de begrotingsnorm met 4,9 mld Bfr. in 1997 en 4,2 mld Bfr. in 1998. Saneringsmaatregelen dringen zich op.*

3. *Zonder nieuwe initiatieven boet het economisch ondersteuningsbeleid verder aan belang in. Vooral de personeelskost - zeker bij kostenverhogende CAO's - dreigt andere bestedingen te verdringen.*

3. VOORSTELLEN

Voor de begrotingsopmaak 1997 en volgende schuiven het VEV en het NCMV volgende prioriteiten naar voor :

1. Het VEV en het NCMV onderschrijven de doelstelling van de Vlaamse regering om de begroting '98 in evenwicht af te sluiten. Daardoor wordt de schuldratio versneld afgebouwd en ligt de groei van de toekomstige beleidsruimte hoger. Bovendien wordt op die manier een budgettaire buffer opgebouwd voor toekomstige uitdagingen of voor een uitbreiding van Vlaamse bevoegdheden zonder evenredige overdracht van financiële middelen;

2. Om de normoverschrijding in 1997 (4,9 mld. Bfr.) en 1998 (4,2 mld. Bfr.) te corrigeren en vrije beleidsruimte te creëren, opteren het VEV en het NCMV voor een verdieping van structurele hervormingen en een ruimere toepassing van de "nullijnbudgettering";
   - structurele hervormingen zijn vooral noodzakelijk om de "gemeenschapskoekoek", d.i. de verdringing van gewestuitgaven door gemeenschapsuitgaven (vb. onderwijs en welzijn) te stoppen. De gemeenschapsuitgaven zijn in procent van de beleidskredieten reeds gestegen van 61,4 % in 1990 naar 64,7 % in 1996. Zonder bijsturingen loopt dit aandeel verder op tot 65,4 % in 1999;
   - met de nullijnbudgettering werd bij de begrotingsopmaak 1996 gestart : 10 procent van de begrotingskredieten werd aan deze analyse onderworpen met een opbrengst van 500 mln Bfr. Een extrapolatie leert dat een nullijnbudgettering van de totale begrotingskredieten minstens 5 mld Bfr. aan structurele besparingen of nieuwe beleidsruimten kan opleveren.

3. Cruciaal voor een beheersing van de uitgavendynamiek is de afremming van de groei van de globale personeelskost ten laste van de Vlaamse begroting. Dit werd reeds erkend in het Vlaams regeerakkoord, dat stelde "... de Vlaamse regering zal de personeelslasten binnen haar primaire bestedingsmogelijkheden beheersbaar houden".[3]
   Het VEV en het NCMV opteren voor een maximale groeinorm die het aandeel van de personeelskosten in de globale beleidskredieten niet laat stijgen.

4. Wat de eigen ontvangsten betreft, zullen het VEV en het NCMV erop toezien dat, conform met het Vlaams regeerakkoord, de Vlaamse belastingdruk - d.w.z. de som van alle belastingen ingesteld door het Vlaams parlement - niet toeneemt t.o.v. het Vlaams regionaal product[4] .
   Met betrekking tot de milieuheffingen en meer bepaald de afvalwaterheffing, herinneren het VEV en het NCMV aan de beslissing van de Vlaamse regering naar aanleiding van de begrotingsopmaak 1996 :
   "... de Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu te belasten met de doorvoering van een grondige studie van de correctiecoëfficiënten in de diverse milieuheffingen, met het oog op enerzijds een objectieve vastlegging van deze parameters in functie van de werkelijke vervuilingsgraad en anderzijds met het oog op een correcte sociale correctie. De resultaten van voornoemde studie moeten aan de Vlaamse regering worden voorgelegd n.a.v. de doorvoering van de begrotingscontrole 1996, zodat de eventueel te treffen maatregelen tijdig, dit is tegen de opmaak van de begroting 1997, kunnen genomen worden."

   Intussentijd werden door de VMM voorstellen uitgewerkt. De herziening van de omzettingscoëfficiënten en de afschaffing van de sociale correctie, samen met de andere voorstellen van de VMM-nota "Evaluatie en voorstellen afvalwaterheffingen", kunnen echter slechts een eerste, dringende stap zijn in het kader van een grondige herziening van de afvalwaterheffing. Het kan niet langer dat tarieven bijna jaarlijks lineair worden verhoogd, terwijl bedrijven voor een identieke vuilvracht tot drie maal meer betalen dan gezinnen (946 Bfr. voor de bedrijven en 333 Bfr. voor de gezinnen).

5. Als Vlaanderen een economisch sterke regio in Europa wil zijn moeten meer middelen voor het economisch ondersteuningsbeleid worden vrijgemaakt. Concreet wordt een gefaseerde groei van het aandeel van deze beleidskredieten naar het niveau van 1990 (13,5 procent) tegen het einde van deze legislatuur vooropgezet. Dit betekent dat in het kader van een inhaaloperatie ongeveer de helft van de aangroei van de beleidskredieten in de periode 1997-1999 wordt aangewend voor directe versterking van de economie.

---

[3] Een regering voor de Vlamingen. Het regeerakkoord van de Vlaamse regering 1995-1999, goedgekeurd op 14 juni 1995, pag. 20.

Het VEV en het NCMV zien volgende vijf prioriteiten voor aanwending, die trouwens overeenstemmen met de bepalingen van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord dd. 4 december 1995 :

- *Prioriteit 1 : meer overheidsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling*
  Het VEV en het NCMV ondersteunen de beleidsoptie om tegen 1999 de overheidsuitgaven voor O&O op te trekken tot de internationale norm van 1 procent van het BRP, en de budgettaire middelen voor het programma wetenschaps- en technologiebeleid jaarlijks met 2 mld Bfr. te verhogen.

- *Prioriteit 2 : meer investeringen in verkeer en infrastructuur*
  Vlaanderen bezit de potentie om uit te groeien tot het logistiek platform van Europa. Deze doelstelling kan maar met succes worden bereikt als de infrastructurele voorzieningen optimaal zijn. Daartoe moeten de overheidsinvesteringen in verkeer en infrastructuur worden opgetrokken.

- *Prioriteit 3 : verlaging van de loonkosten ter versterking van de concurrentiekracht*
  Het Vlaams werkgelegenheidsakkoord dd. 14 december 1995 voorziet in een maatregel om de loonkosten voor ondernemingen in Vlaanderen te verlagen. Het VEV en het NCMV rekenen erop dat (loon)kostverlaging een structurele maatregel wordt met een beduidend en jaarlijks aangroeiend bedrag in de begroting.

- *Prioriteit 4 : stimulering van (nieuw) ondernemerschap in Vlaanderen*
  Enerzijds dient de start en doorgroei van KMO's bevorderd, bijvoorbeeld door de betere fiscale behandeling van de overdracht van ondernemingen en de garantieregeling voor participaties in KMO's. Anderzijds kan uit de strategische beleidsopties voor het aantrekken van buitenlandse investeringen blijken dat de inzet van meer middelen noodzakelijk is om "Vlaanderen, investeringsland" op een professionele manier te promoten.

- *Prioriteit 5 : meer middelen voor ondersteuning van immateriële investeringen*
  In een vernieuwingsstrategie is het cruciaal om ook voldoende te investeren in immateriële activa zoals opleiding en vorming van werknemers. Meer vraaggedreven financiële ondersteuning van overheidswege dient dit veranderingsproces te ondersteunen.

De vertegenwoordigers van het ABVV, het ACV en de ACLVB hebben volgend standpunt ingenomen.

I. VAKBONDEN VOOR GEZONDE OVERHEIDSFINANCIEN...

ACV en ABVV en ACLVB zijn en blijven voorstander van een begrotingsbeleid dat borg staat voor gezonde overheidsfinanciën en waarbij de evolutie van de schuldratio onder controle wordt gehouden :

* Overmatige stijging van de schuldenlast kan een spiraal van hogere rentebetalingen, hogere tekorten en dus een nieuwe en hogere toename van de schuld met zich meebrengen. De Vlaamse regering moet inderdaad vermijden dat de Vlaamse begroting de nefaste weg zou opgaan van de federale overheidsfinanciën en zou worden meegesleurd in een proces van rentesneeuwbal.

* Via de explosie van de intrestlasten brengt zulk proces van rentesneeuwbal ook een implosie van de mogelijkheden voor effectief beleid met zich mee : de begroting van nu moet immers meer ruimte voorzien voor de financiële gevolgen van het beleid van het verleden en kan minder doen voor het beleid van morgen....

Daarom hebben ABVV, ACV en ACLVB steeds een normering onderschreven en een begrotingsbeleid voor de Vlaamse overheidsfinanciën verdedigd hetwelk :

* De schuld en de intrestbetalingen als aandeel van de totale Vlaamse middelen op een redelijk niveau stabiliseert.

* Een constante groeivoet van de beleidsmogelijkheden hanteert (de zogenaamde 'intertemporele neutraliteit'). Het beleid van de toekomst moet over dezelfde beleidsmogelijkheden en groei van de beleidsruimte beschikken als het beleid van vandaag. Zoniet komt men in situaties waarin het beleid van 'nu' té ruim is en waardoor het toekomstige beleid opgezadeld wordt met een schrijnend gebrek aan mogelijkheden om een adequate groei van het beleid te ondersteunen.

II. .... MAAR TEGEN EEN BELEID VAN BOEKHOUDERS EN RENTENIERS.

⇨ *ABVV, ACV en ACLVB stellen vast dat de concrete toepassing van de begrotingsnormering té ver gaat*

Jaar na jaar wordt de begrotingsnormering verder verstrengd. Daarenboven gebeurt dit niet steeds op basis van expliciete discussie, maar ook op basis van technische veronderstellingen en impliciete modaliteiten van praktische toepassing welke niet altijd voor iedereen even duidelijk zijn. De bijlage geeft een overzicht van deze 'cyclus' van verstrenging. Hier vestigen we in het bijzonder de aandacht op de verstrakking welke resulteert uit het principe van een nulbegroting in '98 en vanuit de wijze waarop dit principe wordt toegepast.

* *Een ander tekortobjectief tegen '98*

Het regeerakkoord van de Vlaamse regering versnelt het proces van afbouw van de overheidsschuld door de verplichting op te leggen om in ieder geval een nultekort tegen '98 te bereiken. In vergelijking met de vroegere 'Meesternorm' wordt de sanering hierdoor tegen '98 met 700 miljoen verscherpt.

* *Een andere invulling van het begrip 'begrotingstekort'*

Daarenboven hanteert men, buiten elk politiek akkoord om én in tegenstelling tot vorige jaren, een volledig andere definitie van het begrip 'tekort'. Vanaf de begroting '96 bevat het tekort nu ook voor 7.7 miljard aan aflossingen op de indirecte schuld van de Vlaamse overheid.

Een en ander kan aan de hand van volgend voorbeeld verduidelijkt worden :

Voorbeeld : Parameters voor het jaar '98 (benaderende cijfers) :

+	Middelen :	571 miljard
+	Uitgaven (exclusief aflossingen op indirecte schuld) :	563 miljard
+	Netto financieel saldo :	8 miljard
+	Aflossing indirecte schuld :	5 miljard
+	Aflossing schuld huisvesting :	3 miljard
+	'Tekort' volgens Vlaamse regering :	0

Dat deze methodologie 'mank loopt' wordt duidelijk wanneer men ziet dat een begrotingstekort van nul in de ogen van de Vlaamse begrotingsminister niet overeenkomt met een stabilisatie van de schuld, wél met een afbouw van de schuld met niet minder dan 8 miljard.....

➔ *ACV, ABVV en ACLVB wijzen op de nefaste effecten welke de systematische verstrenging en in het bijzonder de norm 'begroting in evenwicht in '98' met zich meebrengt :*

* *Geen geld voor dringende behoeften van nu*

Het te strak budgettair keurslijf waarmee de begroting geconfronteerd wordt, bemoeilijkt het invullen van de sociaal-economische behoeften van het Vlaanderen.

Het SERV rapport illustreert dit zeer duidelijk : wanneer de norm 'begroting in evenwicht' wordt gevolgd dan betekent dit dat de Vlaamse begroting voor '97 en/of '98 voor een saneringsinspanning staat van ongeveer 5 miljard. Deze 5 miljard inspanning zijn dan noodzakelijk om de strenge normering te verzoenen met de uitgavenevolutie bij ongewijzigd beleid. Hierbij is er dan nog geen sprake van het nemen van eventuele nieuwe en bijkomende initiatieven.

Wanneer de Vlaamse regering daarentegen niet langer zou vasthouden aan het principe van nultekort tegen '98, dan zou men in de begroting '97 slechts een beperkte saneringsinspanning moeten leveren om de begrotingsdynamiek bij ongewijzigd beleid in lijn met de normering te brengen.

Vrije Ruimte (d.i. normgroei uitgaven versus dynamiek bij ongewijzigd beleid)

(in miljoenen)	97	98	99
Meesternorm	- 1.468	1.136	7.231
Norm nultekort	- 4.905	- 4.211	2.248

Bron : Serv-rapport.

* *Een begrotingsbeleid met 'horten en stoten'*

Tegenover de verstrengde normering staat dan weer het feit dat de begroting vanaf '99 dan weer ongekende mogelijkheden biedt. Eenmaal het nultekort in '98 is bereikt, valt deze 'dwangbuis' in '99 immers weg. Het gevolg is dat de regering, na een sanering van 5 miljard in '97-'98 voor '99 de beschikking hebben over een 'vrije' ruimte van méér dan 7 miljard.

M.a.w. de Vlaamse regering zou in een periode van aarzelende conjunctuur en povere tewerkstellingsvooruitzichten de saneringsinspanning versterken om twee jaar later (en misschien op het moment dat de conjunctuur het niet nodig heeft) de teugels te laten vieren. Voor het ACV, ABVV en ACLVB is zulke spreiding van de beleidsmogelijkheden niet aanvaardbaar.

* *Een gebroken woord*

Het 'politieke' akkoord dat in '94 bereikt werd, bepaalde om de ene helft van de bijkomende middelen vanuit de St-Michielshervorming van de financieringswet te gebruiken voor schuldafbouw terwijl de andere helft naar bijkomend beleid zou gaan. De systematische verstrenging van de begrotingsnormering heeft echter anders beslist : volgens het SERV-rapport zou niet minder dan 89% van de St-Michielsmiddelen tegen 2000 naar bijkomende schuldafbouw gaan en slechts 11% naar nieuw beleid....

* *Een norm à la carte*

De toepassing van diverse technieken om de begroting aan steeds strengere normen te onderwerpen maakt de normering zélf weinig transparant én mogelijk onderwerp van onduidelijke manipulaties. Zo kan een regering beslissen om de aflossingen op de indirecte schuld te herfinancieren i.p.v. uit te betalen. Meteen heeft men dan de beschikking over 5 miljard aan extra financiële ruimte... een ruimte welke voornamelijk in verkiezingsjaren wellicht goed van pas komt. Dé vraag is echter of een begrotingsnormering welke in functie zou kunnen staan van een puur electoraal geïnspireerde timing nog wel te verzoenen is met een normering in functie van de sociaal-economische noden van Vlaanderen....

Vakbondsalternatief

1. *Nood aan een doorzichtige en duidelijke begrotingsnormering*

* Het Vlaams ACV, ABVV en ACLVB willen dat er een politiek debat komt binnen de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement over de toenemende verstrenging van de begrotingsnormering. Dit moet het mogelijk maken om de op dit moment gevoerde technische budgetdiscussie te vervangen door een ruime maatschappelijke discussie over het te voeren begrotingsbeleid.

* De Vlaamse regering moet dringend de parameters en regels die worden gebruikt om elk jaar het toegelaten begrotingstekort te berekenen duidelijk en welomschreven vastleggen.
  In dit verband dringen ACV, ABVV en ACLVB erop aan om vast te leggen dat :

  + het budgettair saldo beschouwd wordt als de wijziging van de (netto)schuldpositie. Aflossingen op de indirecte schuld worden dan niet langer meer in het 'tekort' ingerekend;

  + een onderschrijding van de budgettaire ruimte in het ene jaar overgeheveld wordt naar de begroting van het volgende jaar zodat de beleidsruimte van de Vlaamse regering voor de volgende jaren niet nodeloos moet inkrimpen.

* Teneinde de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement bij te staan in zowel de technische als de fundamentele discussie inzake begrotingsnormering pleiten ACV, ABVV en ACLVB voor de oprichting van een Vlaamse Hoge Raad voor de overheidsfinanciën. Via de Serv moeten sociale partners betrokken kunnen worden om begrotingsscenario's en beleidsopties te laten uitwerken.

2. *Een termijnperspectief voor de begroting*

2.1. Het Vlaams ACV, ABVV en ACLVB vragen het herstel van het principe van 'intertemporele neutraliteit' : om te vermijden dat een ruim begrotingsbeleid abrupt moet worden afgebroken, mogen de politici van vandaag over niet meer groeimogelijkheden beschikken dan die van morgen. Maar omgekeerd betekent dit ook dat de politici van vandaag geen grotere inspanningen moeten doen om de politici van morgen de beschikking te geven over plotse en uitzonderlijke beleidsmarges. Sociaal-economische noden van nu mogen niet opgeofferd worden aan onduidelijke 'bokkesprongen' van het politieke beleid van morgen. Het mag niet zijn dat men in '97 en' 98 pijnlijke besparingen moet opleggen om in '99 geschenken uit te delen bv. in de vorm van afcentiemen.

Vlaams ACV, ABVV en ACLVB verwerpen daarom de optie om tot elke prijs een begroting in evenwicht te bereiken tegen '98. Deze optie verplicht immers tot extra-saneringsinspanning in '97 en '98, terwijl men in '99 de budgettaire teugels zou kunnen laten vieren. De ruimere marge uit de begroting '99 moet daarom mee verdeeld worden over de jaren '97 en '98.

2.2. Vlaams ABVV, ACV en ACLVB eisen dat de verruimde beleidsruimte welke op deze wijze vrijkomt actief wordt ingezet om de doelstelling van een halvering van de werkloosheid op middellange termijn te bekomen.

In eerste instantie vragen zij :

* dat middelen voorzien worden om collectieve overeenkomsten inzake arbeidsduurvermindering en de herverdeling van de beschikbare arbeid, en dit zowel in de social profit als in de openbare sector, met inbegrip van onderwijs mogelijk te maken;

* dat de inspanningen in het kader van het VESOC-akkoord van 26 maart '96 voor de social profit (900 miljoen + federale financiering) verder aangevuld worden teneinde te beantwoorden aan actuele en dringende maatschapelijke behoeften.

Teneinde de werkloosheid op termijn daadwerkelijk te halveren, dringen zich daarnaast andere maatregelen op :

* Werk moet worden gemaakt van een regularisatie van tewerkstellingsprogramma's welke aan structurele collectieve behoeften voldoen (IBF, DAC, Gesco's...).

* Na een grondig en objectief onderzoek van de vraag naar bijkomende industrieterreinen en mits rekening te houden met de effecten op milieu en mobiliteit, moeten reële en verantwoorde vragen naar nieuwe bedrijfsterreinen worden ingevuld door 'recyclage' van bestaande gronden en gebouwen en door sanering van vervallen bedrijfsruimten.

* Extra-impulsen voor de uitbouw van de sociale economie in Vlaanderen, met inbegrip van de buurtdiensten en de sociale werkplaatsen, alsmede de veralgemening van het minimum-loon (CAO 43), ook voor de beschutte werkplaatsen.

* Versterking van de structuur van de Vlaamse economie door investeringen in zowel materiële (havens, wegen, informatiesnelwegen) als immateriële infrastructuur (vorming, opleiding, innovatieinspanningen).

4. Bijsturing meerjarenbegroting wetenschapsbeleid en tewerkstelling

De Vlaamse vakbonden onderschrijven de vastlegging van de Vlaamse regering van een nieuwe beleidsruimte voor het wetenschapsbeleid (2 miljard extra of 8 miljard gecumuleerd over de legislatuur), het stedelijk armoedebeleid en het werkgelegenheidsbeleid.

Zij vragen echter twee fundamentele heroriëntaties, zowel in het wetenschapsbeleid als in het werkgelegenheidsbeleid.

1) Vlaams ABVV, ACV en ACLVB willen constructief meewerken aan de uitvoering van het programma voor wetenschapsbeleid. Zij vragen echter twee essentiële correcties.

Ten eerste zijn wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling een gedeelde verantwoordelijkheid tussen overheid en bedrijfsleven. Het inhaalplan onderzoek en ontwikkeling moet dan ook gedragen worden door het bedrijfsleven, en dit in een verhouding van 4 miljard overheid - 4 miljard bedrijfsleven.

Ten tweede willen zij het innovatiebeleid verruimd zien tot de innovatie in menselijk potentieel. Innoveren is méér dan investeren in onderzoek en ontwikkeling en in technologie. Ook werkzoekenden en werkenden moeten het voorwerp zijn van permanente investering, en dit met een drievoudig doel : versterking van de concurrentiekracht, strijd tegen sociale achterstelling en preventie van werkloosheid. Uit OESO gegevens blijkt dat België wat betreft de opleiding van werkzoekenden sterk achterop ligt bij de belangrijkste concurrenten. De inhaalbeweging inzake onderzoek en ontwikkeling moet daarom vergezeld worden door een inhaalbeweging inzake permanente vorming. De bestaande opleidingsstructuren moeten in dit beleid actief verder worden ingeschakeld. Er is géén behoefte aan parallelle circuits.

2) Het VESOC-akkoord van 14 december 1995 moet integraal worden uitgevoerd en eventueel verder worden ingevuld : middelen welke van het werkgelegenheidsbudget van 6 miljard onbenut zouden blijven moeten op korte termijn een nieuwe, zinvolle bestemming krijgen.

Conclusie : Tewerkstellingsnorm hand in hand met de begrotingsnorm

'De Vlaamse regering maakt - in samenwerking met de federale overheid en de sociale partners - van het terugdringen van de werkloosheid het hoofddoel. Ze streven ernaar op middellange termijn de werkloosheid te halveren.'

Deze tewerkstellingsnorm mag niet in de verdrukking komen door een éénzijdige en overdreven verstrenging van de begrotingsnorm via de begroting in evenwicht in '98.

Bijlage : Een overzicht van de 'verstrengingstechnieken'

* *Een ander schuldobjectief*

Een eerste verstrenging bestaat erin om niet enkel een stabilisatie van de schuld voorop te stellen, maar om daarenboven over te gaan tot een daling van de schuldratio tegen het jaar 2010. Dit principe werd toegepast vanaf de begroting '94 door de toepassing van de 'Meesternorm'.

* *Reserves voor onbestaande pensioenverplichtingen*

Ingevolge een akkoord met de federale regering betaalt Vlaanderen een extra bijdrage om de gevolgen van een grotere loonsverhoging voor de Vlaamse ambtenaren op de pensioenbetalingen van de federale overheid mee op te vangen. Bij de huidige wetgeving is Vlaanderen echter in geen geval verplicht om nu of in de toekomst zélf pensioenbetalingen uit te voeren. Niettemin werd deze gelegenheid aangegrepen om vanuit de Vlaamse begroting 'pensioenreserves' bij een afzonderlijke vzw aan te leggen.

Hoewel het niet duidelijk is waarvoor en onder welke voorwaarden deze reserves ooit zullen worden aangewend, belasten ze de Vlaamse begroting in '96 met 600 miljoen en wil de Vlaamse begrotingsminister verdere reserves opbouwen voor niet minder dan 4 miljard tegen 2000.

* *'Meevallers' in de begrotingsuitvoering*

Extra en onverwachte meevallers inzake de uitvoering van de begrotingen worden door de Vlaamse begrotingsminister als 'structureel' verworven beschouwd. Ze komen niet meer in aanmerking om het toegelaten niveau aan beleidskredieten voor het volgende jaar vast te stellen. Het proces van schuldafbouw wordt zo nogmaals benadrukt.

Het standpunt van de Belgische Boerenbond zal U overgemaakt worden van zodra het ons ter beschikking is gesteld.

In de hoop, Mevrouw de Minister, U hiermee van dienst te zijn geweest groet ik U,

Met bijzondere hoogachting,

Philippe Muyters,
Administrateur-generaal.